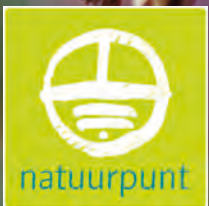

Wandeltip
Oude kleiputten
Boom/Terhagen

Rupel.blad
april 2017

natuurpunt

Rupelstreek & Aartselaar

COLOFON

Rupel.blad is het driemaandelijks tijdschrift voor de leden van Natuurpunt Aartselaar en Natuurpunt Rupelstreek.

Coverfoto

Rosse metselbij – Fons Van den heuvel

Lid worden

Stort 27 euro op bankrekening:

BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt

Dan bent u lid tot eind 2017

U ontvangt 4 keer/jaar Natuur.blad en 4 keer/jaar Rupel.blad

Rupel.blad

Leden van andere Natuurpuntafdelingen, die Rupel.blad wensen te ontvangen, storten 7 euro/jaar op rekening: BE70 0013 5986 4925 van Natuurpunt Rupelstreek

Giften

Kunnen gedaan worden op rekening:

BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt,

mededeling 3796 Rupelstreek of 3718 Aartselaar, vanaf 40 euro fiscaal aftrekbaar

Contact Natuurpunt Rupelstreek

Erik De Keersmaecker: 0476/39.19.94

info@natuurpuntrupelstreek.be

www.natuurpunt.be/rupelstreek

Contact Natuurpunt Aartselaar

Luk Smets: 0477/66.94.32

info@natuuraartselaar.be

www.natuuraartselaar.be

Natuur.huis de Paardenstal

Boomsestraat 221 Niel

Bushalte de Lijn (Hellegat)

Lijnen: 290 – 291 – 294

Open op zondag 2 april (13u-17u).

In de periode mei/september elke zaterdag

en zondag (14u-18u) Info: 03/888.39.44 of

info@natuurpuntrupelstreek.be

Nieuwsbrieven

Actueel nieuws over de activiteiten van Natuurpunt Rupelstreek of Natuurpunt Aartselaar leest u maandelijks in de gratis digitale nieuwsbrieven:

Aanmelden:

Rupel.flits (Natuurpunt Rupelstreek) of

Natuurflits (Natuurpunt Aartselaar).

Stuur een mail: luk.smets@telenet.be

Mededeling: Ja, Rupel.flits of Ja, Natuurflits.

Actueel nieuws over de bescherming van vogels en verslagen van vogelkijkexcursies, surf naar: Vogelwerkgroep Rupel Blogspot

Info Kleiputten Terhagen:

Blogspot Kleiputten Terhagen

Vormgeving Rupel.blad: Fried Happaerts

Opplage: 1650 ex.

In deze periode van het jaar...

In deze periode van het jaar kan je vanaf midden april de koekoek horen. De roep van het mannetje is onmiskenbaar, vrouwtjes koekoeken roepen helemaal anders, dat lijkt meer op een bubbelend hinniken van een paard. Ook grasmussen komen terug vanuit de overwinteringsgebieden in de Sahel. Hun zang is een ritmisch herhaald, krasselend refreintje, voortgebracht in combinatie met een korte zangvlucht. Een wandeling langs de Rupeldijk biedt je ongetwijfeld een blik op dit mooie schouwspel.

In deze periode van het jaar keren de visdiefjes terug vanuit de overwinteringsplaatsen aan West-Afrikaanse kusten. Op de zuidelijke plas van het Noordelijk eiland worden dan weer 8 vlotjes geplaatst en voor de vogelkijkhut aan de noordelijke plas wordt een groter vlot geplaatst. Voor die die plas werd in overleg met het Agentschap voor Natuur en Bos een brede gracht gegraven, zodat er een eiland ontstond. Op die manier hopen we een rustzone te creëren voor steltlopers en wie weet ook een extra broedplaats voor de visdiefjes. Wil je onze projecten op het Noordelijk eiland bekijken, sluit dan even aan bij de maandelijkse vogelkijkwandeling, telkens op de eerste zaterdag van de maand. Heb je nog geen verrekijker, geen probleem, je kan er een lenen voor de duur van de wandeling.

In deze periode van het jaar keren de zwaluwen terug vanuit de overwinteringsplaatsen in Afrika. Op diverse plaatsen hangen kunstnesten klaar om ze te verwelkomen. Kunstnesten onder dakgoten, met een poepplankje eronder voor huiszwaluwen, speciale nestkasten en stellinggaten voor gierzwaluwen en kunstwanden voor oeverzwaluwen.

In deze periode van het jaar bloeien er volop sleutelbloemen in het Niels Broek, zondag 30 april ben je er welkom voor een vroege vogelkijkwandeling, een planten-

en een erfgoedwandeling.

In deze periode van het jaar ben je ook welkom in Natuur.huis de Paardenstal in Niel, vrijwilligers van Natuurpunt werken er volop aan een steeds mooier Natuur.huis, met een nieuwe toog, een nieuwe toegangsdeur en een nieuw educatief hoekje in paardenbox 2.

In deze periode van het jaar zijn we op zoek naar vrijwilligers om het Natuur.huis open te houden, vooral op zaterdag in de periode mei/september. Interesse? Kom naar het overlegmoment op dinsdag 25 april in het Natuur.huis, afspraak om 19u30. Of kom zeker eens langs tijdens het opendeurweekend op zaterdag 6 en zondag 7 mei.

In deze periode van het jaar werken we volop aan de voorbereiding van de eerste opendeurdag in de Kleiputten Terhagen op zondag 18 juni. Vrijwilligers die ons daarbij willen helpen zijn welkom op vrijdag 7 april, afspraak om 19u in het chalet Kleiputten Terhagen, bereikbaar via de poort aan de Nieuwstraat 54 in Terhagen.

In deze periode van het jaar zijn we ook intens bezig om nieuwe leden te werven voor Natuurpunt. Dat doen we op diverse momenten, zoals tijdens de opening van het Toeristisch seizoen op zondag 23 april en op maandag 5 juni tijdens de Planten- en Ambachtenmarkt, allebei in de Schorre in Boom.

In deze periode van het jaar kijken we ook intens uit naar de komst van de finten in Rupel en Schelde en naar de prestatie van de Rupelpedalo's. Een team vrijwilligers, die op zaterdag 24 en zondag 25 juni gaan fietsen tussen Hasselt en Mechelen en daarbij centen willen verzamelen voor onze projecten in het Niels Broek en de Kleiputten Terhagen. In deze periode van het jaar kan je de Rupelpedalo's steunen met een gift. Bedankt!

Erik

Bever in de Oude Nete-arm Rumst

We keken er al een tijdje naar uit en nu is het zover. Dinsdag 21 februari merkte Dirk Meersman knaagsporen op van bever op de oever van een oude Nete-meander. Dat dit prachtig dier ook in onze Rupelstreek opduikt is geen verrassing. Eerder werden gebieden aan de overkant van onze grote rivieren gekoloniseerd.

Eerst het Broek de Naeyer in Klein-Willebroek, daarna volgde de uitbreiding naar de Biezenweiden en de vijvers van Den Bocht in Heindonk. Aan de overkant van de Schelde werd de Rupelmondse kreek gekoloniseerd.

Vorig jaar werden knaagsporen opgemerkt in het Battenbroek en zaterdag 18 februari werd voor het eerst een bever opgemerkt in een plas van het Noordelijk eiland in Wintam.

Met een beetje geluk hadden we dit verhaal 3 jaar vroeger kunnen schrijven, toen kroop een bever over de dijk van de Rupel in Rumst, de drukke Nieuwstraat over om zich dan op het bedrijventerrein van het bedrijf Marshalls vast te lopen in een omheining. Die bever werd toen uit z'n hachelijke situatie bevrijd door medewerkers van het Dierenopvangcentrum Opglabbeek en opnieuw vrijgelaten in de Rupel.

In dit nummer — April 2017

In deze periode van het jaar...	2
Bever in de oude Nete-arm Rumst	2
Rupelpedalo's zamelen geld in	3
Natuur.huis de Paardenstal zoekt vrijwilligers...	3
Natuur.Rupel in beweging	4
Nieuws van de Kleiputten Terhagen	6
Berken tellen	7
Wandeltip Oude kleiputten Terhagen	8
Go! ... Go! ... Go! ... voor natuur in de Blokkendoos	10
Een vernieuwd bestuur bij Natuurpunt Aartselaar	11
Agenda Aartselaar	12
Agenda Rupelstreek	14

Rupelpedalo's zamelen geld in voor het Niels Broek en de Kleiputten Terhagen

In het kader van Expeditie Natuurpunt fietsen de Rupelpedalo's op zaterdag 24 en zondag 25 juni van Hasselt naar Mechelen. Ze doen dit niet in een rechte lijn, maar maken een ommetje, zodat er na hun aankomst in Mechelen 260 km op hun teller zal staan. Deze 5 Rupelstrekenaars zagen de laatste decennia hun streek in het rivierenland van Schelde, Rupel en Nete veranderen tot een streek waar het opnieuw aangenaam wonen, werken en recreëren is. Een streek waar vrijwilligers van Natuurpunt bijna dagelijks werken aan de uitbouw van een netwerk van natuurgebieden. De aankoop van de eerste percelen in 1999 door Natuurpunt in het Niels Broek was een mijlpaal voor het natuurbehoud in de Rupelstreek. Eind 2016 was er een nieuwe mijlpaal met de aankoop van 31ha natuurgebied in de Kleiputten Terhagen.

De Rupelpedalo's fietsen voor beide natuurgebieden en jouw steun is erg welkom! Steun de Rupelpedalo's met een gift. Alle giften, groot of minder groot zijn welkom en voor giften vanaf 40 euro ontvang je een fiscaal attest. Alvast bedankt voor je steun!

Natuur.huis de Paardenstal zoekt vrijwilligers...

De voorbije weken werd er hard gewerkt in het Natuur.huis. De oude toog werd afgebroken en daarna werd gestart met het plaatsen van een nieuwe toog in steigerhout, met daarbij diepe spoelbakken. Nutsleidingen voor elektriciteit, leiding- en afvalwater werden aangepast. Tevens werd een nieuwe barkoeler op handhoogte geïnstalleerd. Aan de binnenmuur werden de kaduke voegen uitgekapt en opnieuw ingevoegd.

Volgende stappen zijn het schilderwerk en het plaatsen van open kasten voor de opslag van bierglazen.

De bestelling voor een nieuwe toegangsdeur is lopende en ook de inrichting van paardenbox 2 tot een educatief hoekje wordt voor de start van de zomerperiode gerealiseerd.

Ook de omgeving werd verfraaid met het aanplanten van beukenhaag, haagbeukenhaag en meidoornhaag tegen de grens met het buurperceel. Op het pad naar het achterwegje werden 2 aanhangwagens hakselhout uitgestrooid.

Goed nieuws kregen we van de gemeente Niel, met het bericht dat de gemeente het licht op groen heeft gezet voor de renovatie van het bovenbouw van het Natuur.huis. Het dak wordt vernieuwd en alle gevelmuren krijgen een opfrisbeurt. Met een beetje geluk kunnen we over enkele jaren de 100ste verjaardag van het gebouw in een vernieuwde paardenstal vieren.

Zaterdag 6 mei start een nieuwe zomerperiode in het Natuur.huis, tot eind september zal het Natuur.huis elke zaterdag en zondag open zijn, telkens van 14u tot 18u. Vooral voor de zaterdagen zijn we nog op zoek naar vrijwilligers om het Natuur.huis open te houden. Kan je daarvoor kandidaat, zend dan even een berichtje naar info@natuurpuntrupelstreek.be

Speuren naar vleermuizen in ringovens

In de wijk Noeveren loodst de Klinkaart-route je langs enkele oude ringovens. Inmiddels weten we dat die oude ringovens niet enkel prachtig industrieel erfgoed zijn, maar tevens prima verblijfplaatsen voor overwinterende vleermuizen. Sinds enkele jaren staat er

dan ook een rondje vleermuizen speuren in ringovens in onze agenda en tijdens zo'n bezoek wordt er geduldig in elk spleetje en voegje van het metselwerk gekeken.

Op 29 december leverde een bezoek aan ringoven Peeters-van Mechelen 6 baardvleermuizen, 2 watervleermuizen en 1 grootoorvleermuis op, een 10de vleermuis zat zo diep in een voeg verstopt, dat determinatie onmogelijk was. Maandag 2 januari leverde een bezoek aan ringoven Frateur 2 baardvleermuizen op. Op 11 januari werd voor het eerst de ringoven op de EMABB-site bezocht en dat bezoek leverde 5 baardvleermuizen op. Na een bezoek aan ijskelder hof ten Eiken in Rumst konden we 1 overwinterende grootoorvleermuis opschrijven en camerabeelden toonde dat een grootoorvleermuis een regelmatige bezoeker van de vleermuizenkelder in de Kleiputten Terhagen is.

Speuren naar vleermuizen in ringoven Peeters-van Mechelen Erik De Keersmaecker

Paddenschermen stonden net op tijd klaar

Voor het 8ste jaar op rij organiseert Natuurpunt Rupelstreek een paddenoverzetactie in de wijk Lage Vosberg in Rumst. Op donderdag 2 februari werden over een afstand van 250 meter paddenschermen geplaatst langs de Doornlaarlei en een stukje Lage Vosbergstraat. Precies op tijd, want dezelfde avond en daaropvolgende ochtend werden 32 kleine watersalamanders veilig de straat overgezet. Dit jaar had de paddenoverzetactie aan de Doornlaarlei nog een andere primeur in petto, voor het eerst waren het Cummins-medewerkers die hielpen bij het plaatsen van de paddenschermen. Vier medewerkers van het bedrijf uit Rumst, daarbij 3 dames hielpen 4 Natuurpuntvrijwilligers bij het ingraven van de paddenschermen.

Op 16 maart stond de teller van overgezette diertjes op 472 padden, 254 kleine watersalamanders, 1 bruine en 1 groene kikker, 27 padden en 8 kleine watersalamanders werden voorlopig genoteerd als verkeersslachtoffers. Het recordaantal overgezette diertjes werd gehaald in 2011, toen meer dan 1.200 diertjes de straat werden overgezet.

Paddenschermen plaatsen langs de Doornlaarlei Rumst Erik De Keersmaecker

Terugmeldingen geringde kerkuilen.

Terugmeldingen van door ons geringde kerkuilen door de Ringdienst KBIN tonen ons een beeld van het levensverhaal van deze prachtige nachtroofvogels, met daarbij enkele frapante verhalen.

Kerkuil met ringnummer L112119 werd op 7 mei 2007 geringd in een nestkast Kontichhof in Kontich, deze vogel werd 6 jaar later als verkeersslachtoffer teruggevonden in Putte bij Mechelen. De afstand tegenover de geboorteplaats bedroeg 16 km. Kerkuil L112126 werd op 25 januari 2016 als verkeersslachtoffer teruggevonden in Hengstdijk in Zeeuws-Vlaanderen, deze vogel werd geringd op 12 juni 2007 in een nestkast in de Predikherenhoevestraat in Reet. De vogel werd bijna 10 jaar oud en de afstand ten opzichte van de geboorteplaats was 42 km. Kerkuil L114558 werd op 16 juni 2008 geringd in een nestkast in de Tolhuisstraat in Schelle en nauwelijks 4 maanden later dood teruggevonden in Harmegnies in de provincie Henegouwen, een afstand van 83 km van de geboorteplaats.

Dit jaar, op 27 februari werd kerkuil L112601 dood teruggevonden in de wijk Groenenhoek op de grens van Aartselaar en Hemiksem. Deze vogel werd op 6 juni van vorig jaar als nestjong geringd in de nestkast Tolhuisstraat Schelle.

Jonge kerkuil – Sabine Cerstiaens

Cursus Vogels kijken tijdens 2 seizoenen op stal en op stap...

Donderdag 23 februari stond de eerste theorie-avond van de Vogelkijkcursus op het programma. In Natuur.huis de Paardenstal stond Koen Leysen van Natuurpunt CVN garant voor een boeiende avond, met op het menu ganzen en eenden. Zaterdag 25 februari konden de deelnemers aan de Vogelkijkcursus dit live beleven, met tijdens de voormiddag een excursie omheen het vogelrijke Noordelijk eiland en tijdens de namiddag een wandeling omheen het Zennegat.

Het Noordelijk eiland staat steeds garant voor enkele uurtjes vogelkijkgenot en dat was deze keer niet anders, ook omdat er steeds enkele onverwachte toemaatjes kunnen bekeken worden, dit keer was dat een vrouwtje sperwer en enkele wondermooie nonnetjes.

Bij de vogelkijkexcursie omheen het Zennegat werd vooral uitgekeken naar de ontmoeting met de velduil. Tientallen vogelkijkers staan er dagelijks met grote telescopen, verrekijkers en telescopen om een glimp op te vangen van deze prachtige vogels. Wandelaars, fietsers en zelfs hardlopers houden er halt en vragen zich af wat er aan de hand is. De vogels zelf lijken totaal geen aandacht te hebben voor al dat vogelkijkend volk. En dat was vandaag niet anders, minutenlang konden we er een jagende velduil bekijken. Ongetwijfeld één van de mooiste momenten die men in de natuur kan beleven.

*Vogels kijken aan het Zennegat
Frie Van Ballaer*

Kinderen baas vandaag!

Woensdag 15 maart stonden 16 muizenvalletjes op scherp en in een poel van Walenhoek lagen enkele amfibieënfuiken verstopt. Alles stond dus klaar om kinderen, samen met hun ouders en grootouders te verwelkomen in Natuur.huis de Paardenstal. Ze kwamen en ze waren met veel, vooral erg veel kinderen. Kinderen baas dus vandaag, al moesten ze af en toe ook erg stil zijn.

Al meteen bij de start bijvoorbeeld, toen een emmer getoond werd met daarin 2 koppeltjes padden. Diertjes die op weg waren van het overwinteringsgebied naar de voortplantingsplaats en die daardoor in een emmer bij een paddenscherm waren terechtgekomen. Die emmer zorgde ervoor dat ze niet op de straat terecht kwamen, waar de kans groot was dat ze platgereden zouden worden.

Volgende halte was het bijenhotel dat door Natuurpunt bij het Natuur.huis geplaatst werd en waar het een gegons was van 10-tallen gehoornde metselbijtjes. Prachtige diertjes, die profiteerden van de eerste lentezon en het vele wilgenstuifmeel.

En dan op weg naar de amfibieënfuiken, altijd spannend, ook voor de vrijwilligers van Natuurpunt, je weet immers nooit wat de buit zal zijn. En die buit was mooi, met enkele kleine watersalamanders, vele 10-doornige stekelbaarsjes, geelgerande watertorren, rugzwemmers en ook enkele kokerjuffers.

Laatste halte was een open plek in het bos van Walenhoek waar 16 life-traps onder oude Boomse dakpannen verstopt lagen, daar was de oogst niet zo groot, met één rosse woelmuis.

Maar toch voldoende voor de vele nieuwsgierige kinderoogjes. Het diertje werd vrijgelaten en spurtte in zeven haasten naar de veilige bosrand. Terug aan het Natuur.huis was het opnieuw kinderen baas, met soms oplopende decibels van joelende en boomklimmende kinderen.

Kinderen baas vandaag - Erik De Keersmaecker

Vrijwilligers Natuurpunt werken aan onderhoud houtkant Broeklei en knotbomen langs de Wullebeek

Het onderhoud van houtkanten en knotbomen is een belangrijke doelstelling voor de vrijwilligers van Natuurpunt Rupelstreek. Samen met poelen en kleine bosjes zijn het zogenaamde kleine landschapselementen en vervullen ze een belangrijke functie in het open landschap. Om ze in stand te houden is regelmatig onderhoud een noodzaak, zeker op plaatsen zoals de Broeklei, waar er regelmatig wandelaars en recreanten voorbijkomen. Belangrijkste taak van de Natuurpuntvrijwilligers op zaterdag 11 maart was dan ook het terug snoeien van een deel van de elzenhoutkant langs de Broeklei. De voorbije winter konden putters en sijsjes er hun buikjes vol eten met de zaadjes uit de talloze elzenpropjes.

Het snoeien van de houtkant ging bijzonder vlot, zodat er nog voldoende tijd overbleef om enkele oudere knotbomen langs de Wullebeek te knotten.

De voorbije winter werd daar reeds tijdens 2 dagen gewerkt aan het onderhoud van de knotbomenrij en ook de volgende winter wordt daar verder gewerkt.

Eerste afspraak daarvoor op zaterdag 18 november tijdens de Dag van de Natuur.

Knotwilgen knotten langs de Wullebeek - Marina de Joode

Sinds de aankoop door Natuurpunt van 31 ha natuurgebied in de Kleiputten Terhagen heeft de poort die toegang geeft tot het natuurgebied al enkele keren opengestaan en dat zal ook de volgende weken en maanden zo zijn. Vrijwilligers van Natuurpunt zijn er volop aan de slag, onder meer met het inrichten van een onthaalpunt, het plannen en organiseren van beheerwerken en een campagne omtrent informatie, communicatie en de ontvangst van groepen.

Zondag 29 januari kregen 48 vrijwilligers van Natuurpunt de primeur voor een bezoek aan het nieuwe natuurgebied. Deze mensen zetten zich op één of andere manier in voor Natuurpunt. Voor sommigen onder hen is dat een bijna dagelijkse bezigheid, voor anderen een af en toe activiteit. De hulp van deze mensen is enorm belangrijk voor de werking van Natuurpunt in de 5 Rupelgemeenten. Achteraf konden ze in de kantine genieten van een bord warme soep en even napraten.

Zaterdag 11 februari stond een eerste beheerwerkdag op het programma. In een winters landschap werd door 9 vrijwilligers gewerkt aan het kappen van het berkenstruweel op een eiland tussen 2 vijvers. Dit eiland kan een prima broedplaats zijn voor een aantal grondbroeders. Diepe greppels maken dat het moeilijk bereikbaar is voor predatoren zoals vos en steenmarter. Een week later werd door 3 vrijwilligers verder gewerkt aan het afvoeren van hakhout van het eiland.

Zondag 5 maart konden 25 vrijwilligers van Dorpscomité Actief Terhagen kennismaken met een voor hen erg dichtbij gebied, maar voor velen toch wellicht ook onbekend gebied. **Maandag 6 maart** was het dan de beurt aan leden van het College van

Vrijwilligers Natuurpunt op bezoek in de Kleiputten Terhagen – Patrick Smits

Burgemeester en Schepenen van gemeente Rumst en gemeente Boom. Voor Rumst waren op de afspraak: burgemeester Geert Antonio, schepenen Wendy Weckhuysen en Luc Claes, gemeentesecretaris Veerle De Beuckelaer en milieuambtenaar Fried Happaerts. Voor gemeente Boom waren schepenen Kris Van Hoec en milieuambtenaar Valentijn Vervoort present. Ook hier werd er vooraf en achteraf nagepraat over de plannen voor openstelling van het gebied, ideeën rond het natuurbeheer en de opgedane ervaring. **Vrijdag 10 maart** was er voor het eerst een team van Cummins aan de slag. Sinds een 5-tal jaar kan Natuurpunt rekenen op de hulp van het bedrijf uit Rumst voor het uitvoeren van natuurbeheerwerken.

Team Cummins bestond dit keer uit 5 dames en 3 heren en samen met enkele vrijwilligers van Natuurpunt leverden ze een mooie prestatie. Het grootste gedeelte van het snoeihout werd verwijderd en opgestapeld aan de vaste oever tussen het berkenstruweel.

Openstelling

Een andere doelstelling is het inrichten van een wandelpad in een toegankelijke zone, met daarbij ook een vogelkijkplaats, van waar men een prima zicht heeft op de vijvers en tevens op de vroegere kleiontginning. Die inrichting zal wel erg doordacht gebeuren, zodat de meest kwetsbare natuur in de Kleiputten Terhagen er alle kansen krijgt.

Andere doelstelling zijn enkele inventarisatieprojecten, waarbij de aandacht vooral zal gaan naar broedvogels, kleine zoogdier-tjes en amfibieën, zoals rugstreeppad en kamsalamander. Deze amfibieënsoorten genieten een Europese bescherming en zijn erg zeldzaam. Ook planten en mossen zullen de komende lente en zomer geïnventariseerd worden.

Alle gegevens van de inventarisatieprojecten worden ingegeven op de website: www.waarnemingen.be – deelgebied Terhagen Kleiputten.

Team Cummins aan de slag in de Kleiputten Terhagen – Erik De Keersmaecker

Welkom tijdens opendeurdagen en overlegmoment!

Het zijn bijzonder drukke tijden voor de vrijwilligers van Natuurpunt in de Kleiputten Terhagen. Zo wordt gewerkt aan de voorbereiding eerste opendeurdag op **zondag 18 juni**. Dan zal de poort aan de Nieuwstraat voor een ganse dag openstaan. Bezoekers zullen dan onder begeleiding van gidsen van Natuurpunt kennis kunnen maken met de Kleiputten Terhagen. Een tweede opendeurdag staat gepland op **zondag 17 september**. Om bezoekers behoorlijk te kunnen ontvangen wordt ook gewerkt aan de inrichting van de kantine tot een onthaalpunt.

Vrijdagavond 7 april worden vrijwilligers en Natuurpuntleden uitgenodigd voor een overlegmoment. De komende maanden staan er immers een aantal taken op de agenda, zoals: inventarisaties, het gidsen van wandelingen, helpen bij het natuurbeheer, het opknappen van de kantine en hulp bij de opendeurdagen. Afspraak: 19u aan de kantine, bereikbaar via de poort Nieuwstraat 54 Terhagen, volg daar de wegwijzers.

Voor meer info, raadpleeg onze website of stuur ons een mail: www.natuurpunt.be/rupestreek of info@natuurpuntrupestreek.be

BERKEN TELLEN

En ik heb ze geteld in de Kleiputten Terhagen, met 120.000 zijn ze, op de kop. Fantastisch, een kolonie. Kolonisten of pioniers zijn de pionnen die vooruit gestuurd worden om een nieuw gebied te veroveren. Ze zijn steeds op zoek naar iets nieuws en daarbij kiezen ze vaak vreemde terreinen uit. Waar pioniers groeien is er in het verleden iets gebeurd, in dit geval een kleiwinning. De bodem is hier zo ongeschikt dat het jaren heeft geduurd vooraleer hier zelfs maar grassen voet aan de grond kregen. Kort nadien is de berk komen aanwaaien met zijn kleine gevleugelde zaadjes. Kleiputten Terhagen werd er-

mee bedekt, geen plekje lieten ze onbenut. Omdat ik al 48 jaar rond de kleiput woon, heb ik het moment gekend waarop het grasland veranderde in bos, dat moment duurde maar even.

Op deze bodem zo massaal aanwezig zijn, dan beschik je over kwaliteiten.

Berken kiezen, heel bewust, het moment waarop ze in blad komen. Dat moment hangt af van daglengte en temperatuur. Om de daglengte te kunnen registreren moeten ze uiteraard kunnen zien, dat doen ze met hun knoppen. Een knop bevat reeds de opgevouwen blaadjes, ingepakt in lichtbruine schubben. Als je die tegen het licht houdt blijken ze doorzichtig. Dat stelt het toekomstige blad in staat waarnemingen te doen, het 'oog' zeg maar. Om de temperatuur te meten moeten ze kunnen voelen. Maar met voelen alleen komt de berk er niet.

Pas als een 'bepaald' aantal warme dagen overschreden zijn, vertrouwen ze de situatie en komen in blad. Dat houdt in dat de berk de dagen telt. Dat is al een prestatie, maar om definitief zijn keuze te kunnen maken is tellen onvoldoende. Je moet het voorbije aantal warme dagen kunnen onthouden, hij heeft kennelijk een geheugen. Ik gaf al aan dat het om een bewuste keuze gaat. Sommige natuurfreaks schrijven de dag op waarop een boom bot, jaar na jaar. Zo kan men over een langere periode evoluties zien. En wat stelt men vast. Bomen botten meer dan 20 dagen eerder sinds de eerste aantekeningen. De globale opwarming heeft daar natuurlijk iets mee te maken. De boom ziet, voelt, telt, en onthoudt om het ideale moment te kiezen, hij past actief zijn gedrag aan.

Fout tellen kan leiden tot narigheid. Als de berk te snel beslist om uit te lopen,

ondergaat hij een pijnlijke bevriezing van zijn jonge, tere loof. Te laat uitlopen bezorgt hem concurrentie en dat is nefast. De berk houdt van veel zonlicht, wordt hij overgroeid dan is zijn einde nabij, eerder in blad komen is dus noodzakelijk zodat hij zijn schaduw kan werpen over bomen van andere soorten.

En nu de fiere berk hier toch staat te stoefen; hij telt beter dan koolmezen. Organismen zijn op elkaar afgestemd, zo leert ons het ecosysteem. Hierdoor is ook de rupsenpiek met meer dan 20 dagen naar voor geschoven.

De rupsen volgen dus de timing van de berk. De koolmees en vooral haar jongen lusten deze rupsen. Voor de mees is het dus belangrijk dat de eieren gekipt zijn wanneer de piek er is. De berk blijft synchroon met de opwarming, de mees niet. Door deze misrekening van de mees is er vaak te weinig voedsel voor haar jongen. Wacht, ik heb nog iets onverwacht. Berken kunnen praten, maar hoe doen ze dat?

Een berkenwortel in Terhagen moet overleven op verstoorte gronden. Alles in de grond wat maar enigszins kan bijdragen tot zijn groei kan hij gebruiken en dat vind hij door samen te werken met de vliegzwam.

De berkenwortel is verbonden met deze schimmel en verdubbelt daardoor zijn worteloppervlak. De schimmel vormt met zijn draden een uitgebreid netwerk en kan heel efficiënt voedingsstoffen en vooral water opnemen. Zo krijgt de berk onbeperkt toegang tot deze noodzakelijke levensmiddelen. Berken kunnen dan weer iets, wat de zwam niet kan, fotosynthese. Zwammen leven ondergronds, enkel de prachtige rode hoed met zijn witte stippen komt in de herfst aan de oppervlakte, maar

dat is slechts de vrucht. De zwam leeft in de duisternis en daar valt niet veel te fotosynthesen. De bovengrondse delen van de berk zien wel de zon en daardoor kan koolstofdioxide via fotosynthese omgezet worden in suikers. De zwam en de berk ruilen dat waarin ze goed zijn.

En nu komt het. Die symbiose tussen beiden is heel intens en intiem, de boom moet letterlijk heel open zijn, de zwamdraden dringen in de fijne berkenwortels. De zwamdraad maakt dus rechtstreeks contact met de berk, maar ook met de volgende én de volgende, ze verbinden dus bomen, zo ontstaat het Wood Wide Web.

Via dit web is het dus mogelijk dat berken met elkaar communiceren. Waar hun satelliet zweeft weet niemand, men vermoedt in de 'cloud'. Wat men wel weet is dat de schimmel de 'router' vormt. Zo kunnen berken met elkaar praten doordat ze verbonden zijn met de draad van een schimmel. Als een berk wordt aangevreten door insecten, vertelt hij dit aan zijn collega. Zodra de collega de boodschap heeft ontvangen, maakt hij antistoffen aan en beschermt zichzelf tegen belagende insecten. Van collegialiteit gesproken. Maar er is ook communicatie tussen zwam en berk. Als de berk aan de zwamdraad meldt dat hij te weinig stikstof tot zich kan nemen, dan verspreidt de zwam, na ontvangst van het bericht, een dodelijk gif in de bodem zodat bodeminsecten sterven. Deze insecten verteren tot waardevolle humus en dienen als voedsel voor de berk. En dat is op zich niet zo eigenaardig, hoe beter de berk in het leven staat, hoe meer suikers de zwam krijgt. Geniet van het voorjaar, verwacht het onverwachte en onthoud, buiten gebeurt het.

De wandeling die we in deze Wandeltip voorstellen volgt grotendeels het traject van de Rupelkleiroute. Een themawandeling, met een ode aan Piet van Aken (1920-1984), een geëngageerd schrijver, die het harde leven van de arbeidersgezinnen in de steenbakkerijen beschreef. Tevens schreef Van Aken over het leven in de verdwenen gehuchtjes, zoals: Eikerveld en Driehoek. Gehuchtjes die moesten verdwijnen voor de oprukkende kleibaggers. Een lot dat uiteindelijk ook de steenbakkerijen zelf beschoren was. Op één na verdwenen ze allemaal, droogloodsen werden afgebroken, sommige baggerputten werden opgevuld met afval en daarna opgehoogd met zand. Andere werden ongemoeid gelaten. Daar kon de natuur zijn gang gaan. Het resultaat is een gevarieerd landschap met vijvers, moerassen, grasland, berken- en wilgenbossen. Deze wandeling loopt deels langs het eind vorig jaar door Natuurpunt aangekochte natuurgebied. Vanaf kijkpunt 3 heb je een inkijk in dit gebied dat met Kleiputten Terhagen een erg toepasselijke naam kreeg. Voorlopig zijn de Kleiputten Terhagen nog ontoegankelijk, maar op zondagen 18 juni en 17 september zetten we de poort van de Kleiputten Terhagen wagenwijd open. Kijk daarvoor in de Agenda Rupelstreek.

1. Op weg naar het eerste kijkpunt, wandel je door de mooi gerestaureerde Poort De Beukelaer, eertijds de toegang tot de gelijknamige steenfabriek. Hier stonden ooit droogloodsen, waarin bakstenen gedroogd werden. Het pad leidt je naar een prachtige plas, afgezoomd met brede rietkragen. Wilde eend, kraakeend, kuifeend, tafeleend, meerkoet en waterhoen zijn hier jaarrond aanwezig. Tijdens de broedperiode ook dodaars, ons kleinste fuutje. Deze plas is een prima plaats om libellen te bekijken, neem je tijd en bewonder deze prachtige vliegers. De ruigte op weg naar je volgende kijkpunt, is een prima plaats voor vlinders. Wilgenroosje, Jacobkruiskruid en Sint-Janskruid bloeien hier uitbundig.

3. Je staat nu 22 meter boven de zeespiegel met een prachtig uitzicht over de kleiputten. Bij helder weer kan je zelfs de skyline van Antwerpen, Brussel en Mechelen zien. Een oriëntatietafel helpt je bruggen en gebouwen dichtbij en veraf te ontdekken. Onder je kijk je naar de vijvers van de Kleiputten Terhagen.

Kleiputten Terhagen – Fons Van den heuvel

5. Tussen het struweel links kijk je naar de vijvers van de plaatselijke visclub, in het wilgenstruweel hoor je tijdens de lente de zang van tjiftjaf, zwartkop en nachtegaal. De zandvlakte voor je is het biotoop van rugstreeppad, terwijl de poelen tussen het struweel prima voortplantingsplaatsen zijn voor kamsalamanders.

6. Een metalen brug en een bielsen-trap leiden je naar dit voormalig kijkpunt. Tot voor enkele jaren had je hier een panoramisch zicht op het natuurlandschap dat ontstond na het stopzetten van de kleiontginning. Hoog opgeschoten berken en zwarte elzen zorgen er echter voor dat dit beeld voorlopig tot het verleden behoort.

7. Ondertussen ben je door de wijk Bosstraat gewandeld, een wijk die gespaard bleef van de kleiontginning en nu eveneens als een baken boven het landschap uitsteekt. Een vlonderpad brengt je naar een restant van de kleiontginning: een oude bagger, die nu als versteend in een poel staat. Resten van een oude klampoven werden in de poel gestort en zwavelrestanten zorgen voor de merkwaardige groene kleur.

2. Via een pad door een berkenbos bereik je de helling van de oude Hoogstraat, die als een baken in het huidige landschap steekt, met links en rechts steile hellingen. Hier wandel je op het oorspronkelijk niveau van het landschap. Eertijds leidde de Hoogstraat naar het nog hoger gelegen, nu verdwenen gehucht Eikerveld.

4. Een afdaling langs een steile helling en de oversteek van het Keibrekerspad brengt je bij een grotere plas. Kleine karekiet en blauwborst broeden in de brede rietkragen. Scholen rietvoorns zwemmen in het heldere water. In de lente hoor je hier de melancholische zang van fitis. Oeverzwaluwen jagen boven deze plas.

Poort De Beukelaer – Erik De Keersmaecker

8. Via een tunnel onder de Kapelstraat bereik je de Rupeldijk. Eventueel kan je hier een ommetje maken voor een bezoek aan het Nautisch bezoekerscentrum. Ondertussen kijk je naar Rupel, met een lengte van 12 km de kortste rivier in het Schelde-estuarium. Tijdens de wintermaanden wordt de rivier bevroren door honderden watervogels. Meest opvallend zijn wintertalingen, sierlijke eendjes, die voedsel zoeken langs de vloedlijn van de rivier. Ook visetende vogels zoals aalscholvers en futen zoeken voedsel in de rivier. Op warme avonden in mei kan men in de Rupel opnieuw een merkwaardig natuurfenomeen bekijken, de cirkels van paaiende finten. De fint is een soort haring, die tot 60 cm lang wordt. Finten leven in zee, maar paaien in zoet water. Zodra de temperatuur van het zeewater boven de 12 °C komt, zwemmen ze getijdenrivieren zoals de Schelde en de Rupel op om hun eitjes af te zetten. Dat gebeurt vooral in de maand mei, vandaar dat finten ook meivissen worden genoemd. Tijdens het paaien zwemmen finten in cirkels achter elkaar aan en die cirkels of kringen zijn dan te zien aan het wateroppervlak. Na de zomer zwemmen de jonge fintjes terug richting Noordzee. Na een verblijf van 3 tot 5 jaar op zee zijn ze geslachtsrijp en keren ze terug om zich voort te planten.

Soepbordpoelen voor rugstreeppadden

Rugstreeppadden waren ooit vrij algemeen in de talrijke kleiputten in de Rupelstreek. Na de teloorgang van de steenfabrieken werden ze echter steeds zeldzamer. Momenteel zijn er nog 2 restpopulaties. Een kleine populatie in Krekelenberg in Boom en een relatief grote populatie in de oude kleiputten tussen Boom en Terhagen. De provincie Antwerpen en Hyla, de amfibieën- en reptielenwerkgroep van Natuurpunt werken samen met Wienerberger, de laatste kleiontginner van de regio, aan diverse projecten, die de toekomst van de rugstreeppad in de kleiputten veilig moet stellen. Zo werden ondiepe poelen aangelegd, met een soepbordpatroon. Na een regenperiode zijn rugstreeppadden er snel bij om hun eitjes in de ondiepe poelen af te zetten, de dikkopjes groeien bijzonder snel en ze verlaten de poel voor hij droogvalt.

Rugstreeppad – Fons Van den heuvel

Lengte wandeling: 7 km

Start

Poort De Beukelaer. Kardinaal Cardijnstraat Terhagen (Rumst)

Toegankelijkheid

Een verrekijker en stevige schoenen zijn een aanrader en laarzen na een regenperiode.

De paden zijn niet geschikt voor rolstoelgebruikers. Neem op warme lentedagen ook een muggenspray mee!

Wandelaars met honden zijn welkom, wel enkel met hun dier aan de leiband.

Brochures

De brochure Rupelkleiroute, met als ondertitel: In de voetsporen van Piet van Aken is verkrijgbaar bij Toerisme Rupelstreek in de Schorre in Boom en in Natuur.huis de Paardenstal in Niel.

Openbaar vervoer

De Lijn 500: halte Kardinaal Cardijnstraat Terhagen (thv kerk Terhagen)

Parking

Parking Poort De Beukelaer Kardinaal Cardijnstraat Terhagen

Horeca

Cafés en eetcafés in Terhagen, in wijk Bosstraat en in het Provinciaal Recreatiedomein de Schorre.

Eetcafé 't Steencycken bij het Nautisch Bezoekerscentrum.

Nautisch bezoekerscentrum

Rupelstreek

In het Nautisch bezoekerscentrum kan je kennismaken met de geschiedenis van de scheepsbouw in de Rupelstreek in relatie tot de steenbakkerijen, in de silovormige aula kan je een tentoonstelling bekijken en 3 films bekijken, waarbij de film: De Rupel.. opnieuw een natuurmonument.

Open: van 1 april tot 31 oktober van 12u tot 16u30. Gesloten op dinsdag.

Partners

Regionaal Landschap Rivierenland: Wandelnetwerk Rivierenland.

Provincie Antwerpen : de Rupelkleiroute loopt voornamelijk door gebieden die eigendom zijn van de provincie.

De vrijwilligers van Dorpscomité Actief Terhagen onderhouden het wandelpad.

Info

info@natuurpuntrupelstreek.be

Go! ... Go! ... Go! ... voor natuur in De Blokkendoos

i.s.m.

Natuurpunt Aartselaar

In het kader van een grootschalig project “Natuur op school” werkt Go! De Blokkendoos vorig en dit schooljaar aan verschillende projecten die de natuur en het natuurbesef van de schoolkinderen ten goede komen.

Zo werden er een blote voetenpad en een muziekbos aangelegd en kan je aan de volledige omheining van de school ludieke bloempotten, lees: kinderlaarzen met planten/bloemen aantreffen. De kinderen namen ook deel aan de Grote vogelweek van Natuurpunt en maakten voederbollen voor hun gevederde vrienden.

Voor een aantal projecten werd de medewerking van Natuurpunt Aartselaar gevraagd. En daar gaan we met alle plezier graag op in.

Zo bouwden we vorig schooljaar mee aan een leuk bijenhotel, waarbij uiteraard het o zo belangrijke verhaal van de wilde bijen (en hun nood aan menselijke ondersteuning) de educatieve meerwaarde voor de ijverige schoolkinderen kon betekenen.

Deze winter werd een groots werk aangevat:

In februari werden wilgenhutten gebouwd en een wilgentunnel boven het blote voetenpad.

Ondanks de minder fraaie weersomstandigheden werd er door de leerlingen van het zesde leerjaar ijverig met wilgentenen geknutseld o.l.v. hun leerkrachten. 2 wilgenhutten zijn aan de straatzijde van de school te bewonderen.

Op 23 februari, de laatste dag van dit best grote natuurwerk, kwamen de “stoere mannen” van Natuurpunt helpen met de wilgentunnel.

Het resultaat van die samenwerking mag gezien worden.

Na het Krokusverlof, op 7 maart, waren onze mensen weer present om met 2 vijfde leerjaren enkele dierenverblijven te maken om in de schooltuin op te hangen: vogelkastjes voor pimpel- en koolmees en voor roodborstje, vlinderhuisjes en insectenhotelletjes.

Met de lente in aantocht kunnen vogelpaartjes, vlinders en bijtjes – onder het blije en trotse oog van de schoolkinderen – aan hun nestvorming beginnen.

Als Natuurpunt zijn we steeds bereid om een helpende hand te bieden bij natuurprojecten die door scholen, naschoolse kinderopvang, speelpleinwerking, woonzorgcentra, verenigingen, ... worden opgestart: om ideeetjes te geven en hen op weg te helpen, maar ook om daadwerkelijk mee de handen uit de mouwen te steken. Contacteer gerust onze vereniging via info@natuuraartselaar.be.

Zo wordt Aartselaar een gemeente waar de “natuur dicht bij de leefomgeving” heel belangrijk is. En daar worden we allemaal gelukkig van !

Een vernieuwd bestuur bij Natuurpunt Aartselaar

Na 25 jaar inzet, eerst bij VMPA, dan bij Natuurpunt Aartselaar, heeft Johan Herremans om persoonlijke redenen ontslag genomen als voorzitter en bestuurslid. Dank je wel, Johan. We wensen je veel succes en voldoening in je toekomstige activiteiten en engagements!

Met de steun van het volledige bestuur heeft Hilde Janssens op onze laatste bestuursvergadering het voorzitterschap aanvaard. Wij danken Hilde hiervoor en zijn overtuigd dat ze met veel enthousiasme Natuurpunt Aartselaar zal leiden en het gedachtengoed van onze vereniging verder zal uitdragen.

Naast haar voorzitterschap (met alle taken die daar bij horen) zorgt Hilde ook – samen met enkele andere bestuursleden en hun partners – voor de succesvolle kinderactiviteiten.

Door deze functieverandering – Hilde was tot hier toe secretaris van de afdeling – hebben we nu ook een nieuwe secretaris. Jan Eulaers zal daardoor onze nieuwe verslaggever worden en allicht nog andere engagements die tot deze taak behoren, op zich nemen. Jan is ook steeds bereid om “de handen uit de mouwen” te steken bij het natuurbeheer in De Reukens, knutselactiviteiten i.s.m. scholen, ... en enkele malen per jaar is hij de initiatiefnemer van uitstappen en zelfs van een afdelingsweekend.

Tijd om ook de andere bestuursleden eens deftig voor te stellen.

Reeds jarenlang – zeg maar al 25 jaar – neemt Luk Smets zeer punctueel het penningmeesterschap waar. Als een goede huisvader beheert hij de afdelingsgelden

en volgt nauwgezet inschrijvingen e.d. op. Hij beheert ook de ledenadministratie, maakt het financieel en werkingsverslag en verzorgt een groot deel van de communicatie met de buitenwereld: elektronische flitsen, website, persberichten. Luk vertegenwoordigt Natuurpunt in de Minaraad en in de Gecoro.

Net als Jan is hij ook steeds paraat bij natuurbeheer, knutselmomenten, begeleiden van activiteiten, ...

Eveneens van in de beginjaren van de Aartselaarse natuurwerking tracht Ria Thys haar steentje bij te dragen om het gedachtengoed van Natuurpunt waar te maken: zorgen dat er driemaandelijks een boeiend en gevarieerd activiteitenprogramma kan aangeboden worden aan de leden (en aan kandidaat-leden), teksten maken voor Rupel.blad, zorgen dat onze info in het gemeentelijk informatieblad kan verschijnen, folders maken voor de nieuwe inwoners en bij samenwerkingen, bijv met de Blokkendoos, ... En ook wel enkele keren samen met Luk een uitstap of een weekend voor Natuurpunt in mekaar puzzelen.

In een vereniging als Natuurpunt is de studie van de natuur zeer belangrijk. Met Ronny Verelst als verantwoordelijke voor dit luik kunnen onze amfibieën veilig naar hun paringsplaatsen, krijgen de steenuilen de nodige aandacht, ...

Ronny is – als voorzitter van de Minaraad – ook heel begaan met het zwerfvuil in onze gemeente en trekt in zijn vereniging, Natuurpunt, de actie op de Zinkval en de Cleydaellaan. Op tijd en stond horen we hem boeiende lessen geven over vleurmuizen, giftige planten, ... En hij werkt hard

mee aan het knutselen van insectenhôtels, vogel- en vlinderhuisjes, ...

En dan hebben we onze jongeling Kurt Crauwels: altijd bereid om mee te helpen waar nodig en om af en toe een uitstap te begeleiden in een natuurgebied in het Mechels Rivierengebied of in Aartselaar. En ook hij heeft twee rechterhanden: dus hulp bij knutselen in de Blokkendoos ligt hem wel.

Heel recentelijk kwam Kathleen Schelfhout onze ploeg versterken. Ze is nog geen bestuurslid (wat niet is, kan komen!), maar toont heel veel creativiteit en inzet bij het begeleiden van kinderactiviteiten. Iemand die we best vertroetelen dus!

Met deze ploeg – die zeker nog met jou, en jou, en jou kan uitgebreid worden – willen we de komende jaren heel hard werken aan de natuur in Aartselaar, aan het overbrengen van respect en liefde voor die natuur bij alle Aartselarenaren, ... Onze geleide natuurwandelingen in Cleydaelhof, De Reukens en het Solhofpark zijn daar al heel geschikte momenten voor.

Een welgemeend woord van dank aan de zovele mensen die ons helpen doorheen het jaar: de mensen die Rupel.blad bussen bij onze leden, mensen die mee natuurbeheer komen doen, mensen die komen helpen bij samenwerkingen met de gemeente of met scholen, mensen die ons helpen bij infostanden, ... Kortom, aan alle mensen met een hart voor de natuur! DANK!

En aan jullie, beste leden, hopelijk tot weldra op één van onze activiteiten. En dank voor jullie vertrouwen in Natuurpunt Aartselaar !

Hilde, Jan, Luk, Ria, Ronny, Kurt, Kathleen

23.04

Kleine Doornstraat-Wilrijk

DE KLEINE STRUISBEEKVALLEI: LANDSCHAP, NATUUR EN PATRIMONIUM

Vandaag vertrekken we vroeg voor een wandeling op zoek naar de vele "geheimen" in de vallei van de open Kleine Struisbeek. Hierbij nemen we naar gewoonte hier en daar de tijd om de natuur, het landschap en het patrimonium nader te ontdekken van dit laagst gelegen en merkwaardig gebied van Wilrijk.

De wandeling is bedoeld als een eerste kennismaking, een smaakmaker waarbij de typische charmante kenmerken van dit drassig natuurlandschap aan bot komen.

Laatst zat een koppel nijlganzen op takken hoog in een oude populier. Of we die ook vandaag zullen zien, kan ik niet garanderen. Maar wat we wel zullen zien, is zeker de verplaatsing waard...!

zondag 23 april, van 9 u tot 12 u

Afspraak te Wilrijk, bruggetje over Kleine Struisbeek aan parking Dijkstraat-Kleine Doornstraat-Folklorelaan.

Meebrengen: stevige waterdichte hoge wandelschoenen, bij langdurige regenval liggen sommige gebieden er heel drassig bij.

Gids: Martine Herygers

Aanmelden op voorhand a.u.b. bij de gids: 03/288 56 45 -

de dag zelf 0491/95 06 20

29.04 – 24.06

Zinkvalstraat

"ADOpteER EEN BERM" – ZWERFVUIL OPRUIMACTIE

Wie dacht dat, na 6 jaar zwerfvuilactie, de toestand langs de Aartselaarse wegen en bermen drastisch verbeterd zou zijn, komt - spijtig genoeg - bedrogen uit. Nog steeds vinden wij de meest uiteenlopende zaken langs de bermen van onze gemeente.... Daarom wordt met goede moed verder getimmerd aan deze, blijkbaar, lange weg... Natuurpunt Aartselaar zal de berm langs de Cleydaellaan en de Zinkval weer trachten vrij te maken van alle zwerfvuil. Wie mee wil komen helpen, is meer dan welkom !!!

zaterdag 29 april, van 10 u tot 11.30 u (ook op zaterdag 24 juni)

Afspraak op de parking aan Zinkval. Werkhandschoenen en stevig schoeisel zijn aan te raden. Meer info bij Ronny Verelst: ronnyverelst@telenet.be - 0475/58 55 70

07.05

Knokke

UITSTAP NAAR HET ZWIN

De maand mei is de ideale periode voor een bezoek aan het Zwin ! In deze unieke Europese Topnatuur van zee, strand, bos en polder groeien zeekraal, lamsoor en zoutmelde. Scholeksters, tureluurtjes, wulpen en broedende ooievaars gaan we allemaal kunnen bewonderen onder de leiding van een gids.

's Middags eten we onze picknick op het bistroterras, drank is ter plaatse te verkrijgen.

Na de middag trekken we de Zwinduinen in voor een wandeling van ong. 3u, dit maal met een lokale Natuurpunt-gids. In het Hof Van Vlaanderen ronden we omstreeks 17.30 u samen onze Zwindag af met een uitgebreide snack. Er is keuze tussen: Omelet maison (ham, kaas, tomaat): € 12 - Garnaalkroketten: € 18 - Slaatje tonijn: € 16, (dit alles geserveerd met brood) of Spaghetti: € 13. De ochtend van vertrek deel je je keuze mee. De maaltijden zijn ter plaatse af te rekenen.

zondag 7 mei, van 8.30 u tot 21.30 u

- vertrek aan CC 't Aambeeld, della Faillelaan Aartselaar om 8.30 u
- we rijden kostendelend aan € 0,07 per km
- start wandeling met gids om 10 u
- terug thuis rond 21.30 u

€ 16 p/p storten op rekening: BE07 5230 8080 0166 van Natuurpunt Aartselaar met vermelding "Zwin"

Meebrengen: picknick voor 's middags (drank ter plaatse te verkrijgen), stevige wandelschoenen, verrekijker, zonne-crème en hoed

Inschrijven VOOR 15/4 bij Jan Eulaers: 0495/52 77 31 of

jan.eulaers@icloud.com

Kleine Struisbeek – Martine Herygers

23.05

Aartselaar

ZWALUWFIETSTOCHT

Jaarlijks inventariseren we het zwaluwbestand in onze gemeente. Zo leren we de evolutie van het zwaluwenbroedbestand kennen. Ons onderzoek richt zich vooral op het voorkomen van de boerenzwaluw. Het subsidiereglement van Aartselaar wil het behoud van zwaluwnesten stimuleren door een geldelijke beloning van broedgevallen.

Vandaag maken we een fietstoer doorheen Aartselaar. Luk Smets is onze gids van dienst. We brengen een bezoek aan de boerderijen van Groenenhoek, Zinkval, De Reukens en de Kontichsesteenweg.

dinsdag 23 mei, van 19 u tot 21 u

Afspraak aan de kerk St-Leonardus op het Laar. Meebrengen: fiets, regenkleddij (indien nodig). Wij zorgen voor tellijsten en een spiegel op steel om in de nesten te kunnen kijken.

Info bij Luk Smets, 0477/66 94 32 - luk.smets@telenet.be

Voor kinderen

VLEERMUIZENTOCHT IN EEN FORT

Meisjes, jongens, grootouders, ouders, Kennen jullie het geheimzinnige nachtleven van de vleermuizen? Misschien hebben jullie ze 's avonds al eens zien vliegen?

WIJ kennen hun verstopplaatsen en weten waar Fladderak woont. Ben je tussen 4 en 12 jaar en wil je ook een vleermuizenexpert worden, kom dan zeker naar Fort 7 in Wilrijk.

We voorzien zaklampen om niet bang te zijn in de donkere kamers van het fort! Als tussendoortje voorzien we een stukje fruit.

woensdag 26 april, van 13.40 u tot 16 u

Afspraak om 13.40 u op parking Cultureel Centrum Aartselaar, della Faillelaan 34 of om 14 u aan ingang Fort 7 in Wilrijk, Legerstraat 40, tegenover huisnr. 75
Einde voorzien in het Fort om 16 u.

Gratis, maar zeker vooraf inschrijven bij:

Hilde Janssens: 0472/81 39 98 of hiljans@hotmail.com

11.06

Kampenhout-Berg

TWEË BRABANTSE PARELS: TORFBROEK EN SILSOMBOS

In de voormiddag bezoeken we het Torfbroek. Het bijzondere aan Torfbroek zit in de ondergrond. Hier in Berg en in de nabijgelegen Molenbeekvallei (die we 's namiddags bezoeken) bedekt een lemige bovenlaag een kalkrijk, zandig substraat waar waterstromen doorkomen van het iets zuidelijker gelegen Brabants plateau. Dit kalkrijke water komt in het Torfbroek aan de oppervlakte, waardoor er plantensoorten groeien die je elders in Vlaanderen bijna niet vindt, zoals teer guichelheil, blaasjeskruid, weegbreefonteinkruid, padderus, galigaan, de orchideeën moeraswespenorchis en grote muggenorchis, evenals heel wat zegesoorten kruisen hier zeker ons pad.

Het Torfbroek met zijn hooilanden, trilvenen, rietvelden en open water, een uniek moeras, waar ijsvogel en waterral durven broeden en waar ook tientallen soorten libellen voorkomen. Het is een gebied dat menig natuurliefhebber weet te bekoren.

Na de middag maken we een mooie wandeling vanuit Kwerps door het al even bekoorlijke Silsombos. Het is een zeer gevarieerde omgeving, een mozaïek van natte bossen, ruigtes, akkers, rietvelden, moerassige graslanden, weiden en eikenbossen.

Heel opvallend zijn er de reuzenpaardenstaarten. In beheerde graslanden duikt er de bosorchis op, naast knolsteenbreek en adderwortel. Nachtegaal, grasmus, spotvogel, blauwborst, sprinkhaanzanger, maar ook boomvalk en spechten zijn thuis in het Silsombos. Een openbaring: dit mooi gevarieerde stuk natuur.

zondag 11 juni, 8.45 u tot 18 u

Vertrek op de parking van het Cultureel Centrum, della Faillelaan Aartselaar met eigen wagens (kostendelend samen rijden aan 7 eurocent/km, d.w.z. ca. 7,5 euro euro/persoon). Aansluiten om 14 u in Kwerps (St Pietersplein) is mogelijk, mits vooraf af te spreken met Marnix. Meenemen: laarzen (na hevige regen) en/of stevige stapschoenen die tegen slijk kunnen, verrekijker, vogel- en plantengids, picknick (we eten onze boterhammen op in een café). Wandelaafstand: voormiddag enkele kilometers, namiddag 7 km.

Gids en leiding: Marnix Lefranc - 0499/23 01 91 – marnix.lefranc@telenet.be

Inschrijven verplicht voor 9 juni: Ria Thys – 0476/33 79 36 – ria.thys@telenet.be

Er wordt een bijdrage gevraagd van 3 euro, ter plaatse te voldoen aan Marnix (bijdrage ten voordele van NP Kampenhout). Terug in Aartselaar omstreeks 18 u.

Grote muggenorchis
Marnix Lefranc

Bekijk alle activiteiten op www.natuurpuntaartselaar.be

28.04

Niel

DE SPECTACULAIRE TERUGKEER VAN DE FINT

Vandaag neemt bioloog Jan Breine van het INBO ons mee met het fantastisch verhaal van de terugkeer van de fint of mevis in onze grote rivieren. Niet enkel van de fint trouwens, ook vele andere vissoorten die hun weg hebben teruggevonden naar de Schelde, Rupel en Nete. De ruimte in Natuur.huis de Paardenstal is wel beperkt, snel inschrijven is dus de boodschap.

vrijdag 28 april, van 20u tot 22u

Natuur.huis de Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel-Hellegat
 Inschrijven:
info@natuurpuntrupelstreek.be

Niel

NATUUR.HUIS DE PAARDENSTAL

De Paardenstal ligt aan de Boomsestraat 221 Niel-Hellegat, ook bereikbaar via de weg achter de huizen Boomsestraat, parking inrijden thv huisnummer 266. Of vanaf de Rupeldijk de wandelknooppunten 154 en 153 volgen.

Open op zondag 2 april (13u-17), in de periode mei/september elke zaterdag en zondag open, telkens van 14u tot 18u.
 Info: 03/888.39.44 of
info@natuurpuntrupelstreek.be

01.04 – 06.05 – 03.06

Schelle

VOGELS SPOTTEN OP HET NOORDELIJK EILAND

Vrijwilligers van Vogelwerkgroep Rupel maken elke eerste zaterdag van de maand een vogelkijkwandeling rond het Noordelijk eiland. Het tempo is laag en men krijgt dan ook ruim de tijd om de vogels te bekijken. Voor beginnende vogelkijkers stellen we verrekijkers ter beschikking.

zaterdag 1 april, 8u50 tot 12u

Parking Tolhuis (Rupeldijk), einde Tolhuisstraat Schelle, veerboot 9u, terug om 12u.

Volgende datums: 6 mei en 3 juni

22.04

Rumst

VOGELS SPOTTEN AAN HET ZENNEGAT

Samen met vrijwilligers van Vogelwerkgroep Rupel kan je voortaan om de 3 maanden een vogelkijkwandeling maken omheen het nieuwe overstromingsgebied Zennegat. Een gebied dat alle potenties heeft om uit te groeien tot één van de beste vogelkijkgebieden in onze regio. Voor beginnende vogelkijkers stellen we verrekijkers ter beschikking.

zaterdag 22 april, 9u tot 12u

Picknickplaats Netedijk Rumst, bereikbaar via Markt Rumst, daar wegwijzer Netebruggen volgen of in GPS Markt 30B ingeven.

30.04

Niel

HET NIELS BROEK VERNIEUWT !

Vandaag nodigen we je uit om kennis te maken met nieuwe infoborden en de natuurpracht van het Niels Broek. We bieden je 3 excursies aan, waarbij je kennis kan maken met de vogels van het Niels Broek en de schorren langs de Rupel, met de voorjaarsbloeiërs en het rivierlandschap langs de Rupel.

zondag 30 april:

- van 7u30 tot 9u30: vroege vogels in het Niels Broek en de schorren langs de Rupel.

- van 10u tot 12u: voorjaarsbloeiërs Niels Broek.

- van 14u tot 16u: erfgoedwandeling Niels Broek/Rupeldijk.

Vertrek excursies Ridder Berthoutlaan thv het gemeentehuis.

Info: info@natuurpuntrupelstreek.be

09.04

Boom

PLANTENEXCURSIE OMGEVING STATION BOOM

Vandaag brengen we een bezoek aan de stationsomgeving van Boom met als thema: planten van heinde en verre, reizigers per spoor. Binnen het onderzoek aan flora in de stad neemt een stationsbiotoop een bijzondere plaats in, die de

laatste jaren een toenemende interesse geniet bij floristen. Immers, sinds de opkomst van spoorwegen als transportmiddel zorgde het spoor ongewild ook voor de verspreiding van allerlei inheemse en minder inheemse planten.

De bijzondere abiotische omstandigheden die eigen zijn aan spoorwegen qua microklimaat en substraat bieden kansen aan soorten die hun oorspronkelijk leefgebied uitgebreid hebben tot emplacementen en ballastbedden.

Stevige wandelschoenen volstaan. Een loepe, eventueel plantengids meebrengen is een aanrader.

zondag 9 april, van 10u tot 12u30

Afspraak ingang station Statiestraat Boom

Inschrijven: 0476/66.63.68 of
nico.wysmantel@telenet.be

06.05 – 07.05

Niel

OPENDEUR WEEKEND NATUUR.HUIS DE PAARDENSTAL

Dit weekend staat de deur van het Natuur.huis wijd open en nodigen we je uit voor enkele leuke momenten. Paardenbox 2 werd omgetoverd tot een leuk educatief hoekje en dat verdient een inwijding, afspraak op zaterdag om 14u. Zondag start om 6u30 een vroege vogelkijkexcursie door Walenhoek, daarna staat er een ontbijt klaar, wel vooraf inschrijven!

Om 10u doen we de vogelkijkwandeling nog even over en na de middag zijn het libellen en wilde bijen die onze aandacht zullen trekken. Heb je geen verrekijker, geen nood, wij brengen er wel enkele mee.

Op zondag kan je tussen 11u en 18u kan je in het Natuur.huis terecht voor lekkere pannenkoeken of belegde broodjes (keu-

Robertskruid - Fons Van den heuvel

ze uit vegetarisch of met beenham).

zaterdag 6 mei, van 14u tot 18u

zondag 7 mei:

- 6u30-8u30: vroege vogels, achteraf ontbijt (5 euro)
  - 10u-12u: vogelkijkwandeling langs de vijvers en plassen van Walenhoek
  - 14u-16u30: kijken naar libellen, vlinders en wilde bijen
- Natuur.huis de Paardenstal,
Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

27.05

Zeeland

BUSTOCHT: STELTOPERS EN STERNEN IN ZEELAND

Zeeland blijft het mekka voor vogelkijkers. In deze periode van het jaar verblijven er miljoenen steltlopers, velen onderweg van Afrika naar de broedgebieden in Noord-Europa, anderen zijn plaatselijke broedvogels. Ook de sierlijke sterns zijn terug vanuit de overwinteringsgebieden aan de West-Afrikaanse kusten. Met de bus gaan we op zoek naar de beste vogelkijkgelieden, mogelijk starten we in Tholen, om dan richting Schouwen-Duiveland te rijden. Een verrekijker is vandaag onmisbaar. Heb je er geen, geen probleem, wij brengen er wel enkele extra mee. Breng wel een picknick en een paar stevige stapschoenen mee.

zaterdag 27 mei, van 7u30 tot 19u30

parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat/Eikenstraat Boom
Stort 17 euro (volw.) of 10 euro (-16 jarigen) op rekening
BE70 0013 5986 4925 van Natuurpunt Rupelstreek. Mededeling: Bustocht Schouwen-Duiveland, telefoonnummer en emailadres.

03.06

Boom/Niel

NOEVEREN BRUIST – ERFGOED/NATUUR-WANDELING

Tijdens deze wandeling volgen we grotendeels het traject van de Klinkaart-route, maar dan in omgekeerde richting. De combi/erfgoedwandeling leidt ons door de Averrechtse root, Walenhoek, de wijk Hellegat en via de Rupeldijk naar de voormalige steenbakkerijsite Frateur, om dan via het Lepelstraatje de EMABB-site op Noeveren te bereiken. Onderweg houden we stops in het Natuur.huis de Paardenstal en het pittoresk cafeetje de Koophandel.

zaterdag 3 juni, 14u tot 17u

parking tegenover Steenfabriek Peeters-Van Mechelen Noeveren 257 Boom
gidsen: Erik De Keersmaecker (Natuurpunt) en Eddy Stuer (Rupelstreekenaar)

18.06

Terhagen

WELKOM IN NATUURGEBIED KLEIPUTTEN TERHAGEN

Vandaag staat de poort van het nieuwe natuurgebied voor het eerst wijd open voor het grote publiek. Samen met gidsen van Natuurpunt kan je kennis maken met de geschiedenis en de natuurwaarden van dit voormalige kleiontginningsgebied.

De eerste wandeling start om 8u30. Om 11u plannen we een officieel openingsmoment, met aansluitend een 2de wandeling. Na de middag staan er nog wandelingen om 14u en 15u op het programma.

De toegang van het natuurgebied aan de Nieuwstraat 54 in Terhagen zal een ganse dag open staan, volg daar de wegwijzers naar het chalet van Natuurpunt.

Daar kan je terecht voor een broodje met ham of kaas, of voor een lekkere pannenkoek. Op de drankenlijst staan: koffie, thee, water en frisdrank.

zondag 18 juni, 8u30 tot 18u

chalet Kleiputten Terhagen, bereikbaar via ingang Nieuwstraat 54 Terhagen
Staat er al een andere afspraak in je agenda? Stip dan zeker zondag 17 september aan. Dan staat er een 2de opendeurdag op het programma.

24.06

Boom

DORPSWANDELING BEDRIJF-IG BOOM

Tijdens deze combi architectuur/natuurwandeling gaan we op stap met Karl Fret (Architectuur Liefhebbers Boom) om samen weg te mijmeren in het Bedrijvige Boom van vroeger. Je maakt kennis met de site rond het Heldenplein, de bouwval van het bedrijf Femont-Verhoeven, met de woon- en werkwijk Hoek waar nog restanten zijn van de voormalige steenbakkerijen, die zo typisch waren voor onze streek.

Bij scheepswerf Vennekens herinnert het "stortmonument ons aan minder leuke tijden. Tot slot kunnen we in 't Steencaycken, de vroegere meesterwoning van steenbakkerij Van Herck, nog wat nakaarten over wat er allemaal aan bod is gekomen.

zaterdag 24 juni, 14u tot 16u30

Heldenplaats/Kaai Boom

Gratis parkeren kan aan parking Kil, andere parkings zijn betalend of met schijf.

Gidsen: Karl Fret (ALB) en Erik De Keersmaecker (Natuurpunt)

Inschrijven:

info@natuurpuntrupelstreek.be

Voor kinderen

Sinds de start van ons combi-aanbod voor kids/ouders/grootouders is

Woelen in de poelen

een jaarlijks weerkerend aanbod waarbij we gewapend met schepkorfjes, plastic bakjes, potjes met vergrootglazen en zoekkaarten op pad gaan in Walenhoek. Op een schepje meer of minder zal er niet gekeken worden, tot we kleine beestjes vinden. De zoekkaarten zijn een prima middel om uit te zoeken om welk beestjes het dan precies gaat.

zaterdag 10 juni, van 14u tot 16u30

Natuur.huis de Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Inschrijven:

roovers_wachters@hotmail.com

Bekijk alle activiteiten op

www.natuurpunt.be/rupelstreek

Dwergstern – Fons Van den heuvel

Agenda Rupelstreek

zaterdag 1 april: VOGELS SPOTTEN NOORDELIJK EILAND
8u50 Parking Tolhuis (Rupeldijk), Tolhuisstraat Schelle

zondag 9 april: PLANTENEXCURSIE STATION BOOM
10u ingang station Statiestraat Boom

zaterdag 22 april: VOGELS SPOTTEN ZENNEGAT
9u Picknickplaats Netedijk Rumst, Markt Rumst

vrijdag 28 april: DE SPECTACULAIRE TERUGKEER VAN DE FINT
20u Natuur.huis de Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel

zondag 30 april: HET NIELS BROEK VERNIEUWT
7u30, 10u, 14u, Ridder Berthoutlaan thv het gemeentehuis.

OPENDEUR WEEKEND DE PAARDENSTAL

zaterdag 6 mei: 14u-18u opening zomerperiode

zondag 7 mei:

- 6u30: vroege vogels, achteraf ontbijt (5 euro)
- 10u: vogelkijkwandeling Walenhoek
- 14u: kijken naar libellen, vlinders en wilde bijen

zaterdag 27 mei: STELTLOPERS EN STERNEN IN ZEELAND
7u30 parking kerk H.Hart (A12) Boom

zaterdag 3 juni: NOEVEREN BRUIST
14u parking Steenfabriek Peeters-Van Mechelen Noeveren

zaterdag 10 juni: WOELLEN IN DE POELLEN
14u Natuur.huis de Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel

zondag 18 juni: OPENDEURDAG KLEIPUTTEN TERHAGEN
8u30 chalet Kleiputten Terhagen, via Nieuwstraat 54

zaterdag 24 juni: DORPSWANDELING BEDRIJF-IG BOOM
14u Heldenplaats/Kaai Boom

Agenda Aartselaar

zondag 23 april: DE KLEINE STRUISBEEKVALLEI: LANDSCHAP,
NATUUR EN PATRIMONIUM
9u Wilrijk, parking Dijkstraat-Kleine Doornstraat-Folklorelaan.

woensdag 26 april: VLEERMUIZENTOCHT IN EEN FORT
13u40 parking CC Aartselaar, della Faillelaan 34

zaterdag 29 april: "ADOpteER EEN BERM"
10u parking aan Zinkval

zondag 7 mei: UITSTAP NAAR HET ZWIN
8u30 u CC 't Aambeeld, della Faillelaan 34

dinsdag 23 mei, ZWALUWFIETSTOCHT
19u kerk St-Leonardus op het Laar

zondag 11 juni: TORFBROEK EN SILSOMBOS
8u45 parking van het Cultureel Centrum, della Faillelaan

zaterdag 24 juni: "ADOpteER EEN BERM"
10u parking aan Zinkval

Foto voorpagina: Rosse metselbij (Osmia bicornis)

Door hun sterke beharing lijken deze bijen wat op hommeltjes. Behalve de zwarte kop en poten zijn ze oranje-rood gekleurd. De wat kleinere mannetjes hebben lange voelsprietten, terwijl de vrouwtjes enkel twee knobbeltjes op de kop hebben. Metselbijen maken voor hun nest meestal gebruik van bestaande holtes in bomen, holle plantenstengels of muren. In zo'n gangetje verzamelt het vrouwtje eerst pollen en stuifmeel als voedsel voor de larven. Dan legt het vrouwtje er een eitje in, en metselt deze cel vervolgens dicht met een mengsel van speeksel, grond en water. Dan volgt een tweede cel, en zo verder tot het holletje gevuld is. De laatste cellen zijn kleiner en er wordt minder voedsel in gestopt. Hierin worden mannetjes geproduceerd. Die zullen dus, na verpopping van de larven, een jaar later het eerst uitvliegen en de weg vrijmaken voor de vrouwtjes. En ze vervolgens bij het nest opwachten om te paren. De Rosse metselbij is niet zo kieskeurig wat voedsel betreft en bezoekt planten van verschillende families. Het stuifmeel blijft in de haren op de buik plakken, en hierdoor zijn ze superefficiënte bestuivers in vergelijking met de gewone honingbijen die immers vaak bij de nectar geraken zonder de meeldraden te raken. De achteruitgang van de gewone bij maakt het belang van onze metselbij bovendien nog des te groter voor de biodiversiteit. Door haar voortplantingswijze is de Rosse metselbij ook een dankbare gast van bijenhôtels. Mensen zijn wel eens bang dat zo'n verzameling bijen een gevaar zou kunnen betekenen, maar metselbijen vormen nu eenmaal geen zwerm die een gezamenlijk nest te verdedigen hebben. Het zijn mooie en zachtvaardige beestjes. Om ze het best te helpen kun je hen nestgelegenheid aanbieden, wat gaatjes boren in een houtblok bijvoorbeeld. Liefst bij nat zand of klei, bouw materiaal aandraagen is immers zwaarder dan pollen of stuifmeel vervoeren. In de buurt van een regelmatig begoten bloemenperk heb je natuurlijk meteen een ideale combinatie. Het moet niet echt een hotel zijn; een bee&bee volstaat.

Tekst: Fons Van den heuvel